

Videsne, ut haec concinant?

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Si enim ita est, vide ne facinus facias, cum mori suadeas. Quodcumque in mentem incideret, et quodcumque tamquam occurreret. Neminem videbis ita laudatum, ut artifex callidus comparandarum voluptatum diceretur. Non enim, si malum est dolor, carere eo malo satis est ad bene vivendum. Atque ego: Scis me, inquam, istud idem sentire, Piso, sed a te opportune facta mentio est. At eum nihili facit; Duo Reges: constructio interrete. Et quidem saepe quaerimus verbum Latinum par Graeco et quod idem valeat; Qui bonum omne in virtute ponit, is potest dicere perfici beatam vitam perfectione virtutis; Sed nonne merninisti licere mihi ista probare, quae sunt a te dicta? Ita multo sanguine profuso in laetitia et in victoria est mortuus. Sed virtutem ipsam inchoavit, nihil amplius. Non ergo Epicurus ineruditus, sed ii indocti, qui, quae pueros non didicisse turpe est, ea putant usque ad senectutem esse discenda. Ita finis bonorum existit secundum naturam vivere sic affectum, ut optime is affici possit ad naturamque accommodatissime.

Itaque eos id agere, ut a se dolores, morbos, debilitates repellant. Etenim nec iustitia nec amicitia esse omnino poterunt, nisi ipsae per se expetuntur.

Neminem videbis ita laudatum, ut artifex callidus comparandarum voluptatum diceretur. Sed tamen enitar et, si minus multa mihi occurrent, non fugiam ista popularia. Quamquam te quidem video minime esse deterritum. Et hi quidem ita non sola virtute finem bonorum contineri putant, ut rebus tamen omnibus virtutem anteponant; At vero illa, quae Peripatetici, quae Stoici dicunt, semper tibi in ore sunt in iudiciis, in senatu. Qui autem diffidet perpetuitati bonorum suorum, timeat necesse est, ne aliquando amissis illis sit miser. Qui bonum omne in virtute ponit, is potest dicere perfici beatam vitam perfectione virtutis; USD1841 Quam vellem, inquit, te ad Stoicos inclinavisses! erat enim, si cuiusquam, certe tuum nihil praeter virtutem in bonis ducere. Cupiditates non Epicuri divisione finiebat, sed sua satietate.

Atque hoc loco similitudines eas, quibus illi uti solent, dissimillimas proferebas. Deque his rebus satis multa in nostris de re publica libris sunt dicta a Laelio. Quid, cum volumus nomina eorum, qui quid gesserint, nota nobis esse, parentes, patriam, multa praeterea minime necessaria?

Non ego tecum iam ita iocabor, ut isdem his de rebus, cum L. Superiores tres erant, quae esse possent, quarum est una sola defensa, eaque vehementer. Audio equidem philosophi vocem, Epicure, sed quid tibi dicendum sit oblitus es. Cave putes quicquam esse verius. Illa enim, quae prosunt aut quae nocent, aut bona sunt aut mala, quae sint paria necesse est. Serpere anguiculos, nare anaticulas, evolare merulas, cornibus uti videmus boves, nepas aculeis. Expectoque quid ad id, quod quaerebam, respondeas. Peccata autem partim esse tolerabilia, partim nullo modo, propterea quod alia peccata plures, alia pauciores quasi numeros officii praeterirent. Nam et complectitur verbis, quod vult, et dicit plane, quod intellegam; Apparet statim, quae sint officia, quae actiones.

Ac tamen hic mallet non dolere. Heri, inquam, ludis commissis ex urbe profectus veni ad vesperum. Huius, Lyco, oratione locuples, rebus ipsis ielunior. Piso, familiaris noster, et alia multa et hoc loco Stoicos irridebat: Quid enim? Idem etiam dolorem saepe perpetiuntur, ne, si id non faciant, incidant in maiorem. Septem autem illi non suo, sed populorum suffragio omnium nominati sunt. Atque haec ita iustitiae propria sunt, ut sint virtutum reliquarum communia. Vide, quantum, inquam, fallare, Torquate. Etsi qui potest intellegi aut cogitari esse aliquod animal, quod se oderit? Quia nec honesto quicquam honestius nec turpi turpius. Cum enim fertur quasi torrens oratio, quamvis multa cuiusque modi rapiat, nihil tamen teneas, nihil apprehendas,

nusquam orationem rapidam coerceas. Nec enim, dum metuit, iustus est, et certe, si metuere destiterit, non erit; Cum vero paulum processerunt, lusionibus vel laboriosis delectantur, ut ne verberibus quidem deterreri possint, eaque cupiditas agendi aliquid adolescit una cum aetatibus.

Prodest, inquit, mihi eo esse animo. Vitae autem degendae ratio maxime quidem illis placuit quietas. Facit igitur Lucius noster prudenter, qui audire de summo bono potissimum velit; Tubulum fuisse, qua illum, cuius is condemnatus est rogatione, claud P. Ut optime, secundum naturam affectum esse possit. Quae rursus dum sibi evelli ex ordine nolunt, horridiores evadunt, asperiores, duriores et oratione et moribus. Si longus, levis; Utrum enim sit voluptas in iis rebus, quas primas secundum naturam esse diximus, necne sit ad id, quod agimus, nihil interest. Quod autem ratione actum est, id officium appellamus. Erillus autem ad scientiam omnia revocans unum quoddam bonum vidit, sed nec optimum nec quo vita gubernari possit. Nec vero intermittunt aut admirationem earum rerum, quae sunt ab antiquis repertae, aut investigationem novarum. Non enim iam stirpis bonum quaeret, sed animalis.

Dolere malum est: in crucem qui agitur, beatus esse non potest. Quod autem principium officii quaerunt, melius quam Pyrrho; Sin autem est in ea, quod quidam volunt, nihil impedit hanc nostram comprehensionem summi boni. Et ais, si una littera commota sit, fore tota ut labet disciplina. Tu enim ista lenius, hic Stoicorum more nos vexat. Rem unam praeclarissimam omnium maximeque laudandam, penitus viderent, quonam gaudio complerentur, cum tantopere eius adumbrata opinione laetentur? Ita fit ut, quanta differentia est in principiis naturalibus, tanta sit in finibus bonorum malorumque dissimilitudo. Nunc vero a primo quidem mirabiliter occulta natura est nec perspicui nec cognosci potest. Quid ergo aliud intellegitur nisi uti ne quae pars naturae neglegatur? Ita finis bonorum existit secundum naturam vivere sic affectum, ut optime is affici possit ad naturamque accommodatissime. Quid est enim aliud esse versutum? Ergo in iis adolescentibus bonam spem esse dicemus et magnam indolem, quos suis commodis inservituros et quicquid ipsis expediat facturos arbitrabimur?

Ipsae enim Metrodorus, paene alter Epicurus, beatum esse describit his fere verbis: cum corpus bene constitutum sit et sit exploratum ita futurum. Si quicquam extra virtutem habeatur in bonis. Amicitiam autem adhibendam esse censent, quia sit ex eo genere, quae prosunt. Qui potest igitur habitare in beata vita summi mali metus? Est igitur officium eius generis, quod nec in bonis ponatur nec in contrariis. In voluptate corporis addam, si vis, animi, dum ea ipsa, ut vultis, sit e corpore-situm est vivere beate.

Omnium enim rerum principia parva sunt, sed suis progressionibus usa augentur nec sine causa; Illud mihi a te nimium festinanter dictum videtur, sapientis omnis esse semper beatus; Ad quorum et cognitionem et usum iam corroborati natura ipsa prae-eunte deducimur. Aliud igitur esse censet gaudere, aliud non dolere. Nonne odio multos dignos putamus, qui quodam motu aut statu videntur naturae legem et modum contempsisse? At habetur! Et ego id scilicet nesciebam! Sed ut sit, etiamne post mortem coletur? Sed quid attinet de rebus tam apertis plura requirere? Illud mihi a te nimium festinanter dictum videtur, sapientis omnis esse semper beatus; Quaero igitur, quo modo hae tantae commendationes a natura profectae subito a sapientia relictas sint. Illud non continuo, ut aequae incontentae.

Sed ille, ut dixi, vitiose.

Piso igitur hoc modo, vir optimus tuique, ut scis, amantissimus. Longum est enim ad omnia respondere, quae a te bowling dicta sunt. Odium autem et invidiam facile vitabis. Sed venio ad inconstantiae crimen, ne saepius dicas me aberrare; Sed quamquam negant nec virtutes nec vitia crescere, tamen utrumque eorum

fundi quodam modo et quasi dilatari putant. Facit igitur Lucius noster prudenter, qui audire de summo bono potissimum velit; Sed dum efficere vultis beatum sapientem, cum maximas animo voluptates percipiat omnibusque partibus maiores quam corpore, quid occurrat non videtis. Quo modo autem optimum, si bonum praeterea nullum est? Ex rebus enim timiditas, non ex vocabulis nascitur. Nihilne te delectat umquam -video, quicum loquar-, te igitur, Torquate, ipsum per se nihil delectat? Illum mallem levares, quo optimum atque humanissimum virum, Cn. Negabat igitur ullam esse artem, quae ipsa a se proficisceretur; Verum tamen cum de rebus grandioribus dicas, ipsae res verba rapiunt; Cupiditates non Epicuri divisione finiebat, sed sua satietate.

Quamquam te quidem video minime esse deterritum.

Hoc tu nunc in illo probas. Haec dicuntur fortasse Ieiunius; Itaque a sapientia praecipitur se ipsam, si usus sit, sapiens ut relinquat. Iam insipientes alios ita esse, ut nullo modo ad sapientiam possent pervenire, alios, qui possent, si id egissent, sapientiam consequi. Iam id ipsum absurdum, maximum malum neglegi. Vitiosum est enim in dividendo partem in genere numerare. Nihil opus est exemplis hoc facere longius.

Nam cum Academicis incerta luctatio est, qui nihil affirmant et quasi desperata cognitione certi id sequi volunt, quodcumque veri simile videatur. Omnium enim rerum principia parva sunt, sed suis progressionibus usa augentur nec sine causa; Utrum igitur tibi litteram videor an totas paginas commovere? Est enim tanti philosophi tamque nobilis audacter sua decreta defendere. Etenim si delectamur, cum scribimus, quis est tam invidus, qui ab eo nos abducat? Mihi vero, inquit, placet agi subtilius et, ut ipse dixisti, pressius. Nullum inveniri verbum potest quod magis idem declaret Latine, quod Graece, quam declarat voluptas. Ut vero conservetur omnis homini erga hominem societas, coniunctio, caritas, et emolumenta et detrimenta, quae felmata et blammata appellant, communia esse voluerunt; Sic enim maiores nostri labores non fugiendos tristissimo tamen verbo aerumnas etiam in deo nominaverunt. Nam constitui virtus nullo modo potest nisi ea, quae sunt prima naturae, ut ad summam pertinentia tenebit. Cuius ad naturam apta ratio vera illa et summa lex a philosophis dicitur. Cur fortior sit, si illud, quod tute concedis, P287 asperum et vix ferendum putabit?

Primum in nostrane potestate est, quid meminerimus? Earum etiam rerum, quas terra gignit, educatio quaedam et perfectio est non dissimilis animantium. An tu me de L. At quicum ioca seria, ut dicitur, quicum arcana, quicum occulta omnia? Id quaeris, inquam, in quo, utrum respondero, verses te huc atque illuc necesse est.

Audax negotium, dicerem impudens, nisi hoc institutum postea translatum ad philosophos nostros esset. Non igitur de improbo, sed de callido improbo quaerimus, qualis Q. Quid, cum fictas fabulas, e quibus utilitas nulla elici potest, cum voluptate legimus? Nihilne te delectat umquam -video, quicum loquar-, te igitur, Torquate, ipsum per se nihil delectat? Vides igitur te aut ea sumere, quae non concedantur, aut ea, quae etiam concessa te nihil iuvent. Num igitur utiliorem tibi hunc Triarium putas esse posse, quam si tua sint Puteolis granaria? Nunc vero a primo quidem mirabiliter occulta natura est nec perspicui nec cognosci potest. Si enim non fuit eorum iudicii, nihilo magis hoc non addito illud est iudicatum-. Sensibus enim ornavit ad res percipiendas idoneis, ut nihil aut non multum adiumento ullo ad suam confirmationem indigerent; Ipse Epicurus fortasse redderet, ut Sextus Peducaeus, Sex. Quae qui non vident, nihil umquam magnum ac cognitione dignum amaverunt. Nam, ut saepe iam dixi, in infirma aetate inbecillaque mente vis naturae quasi per caliginem cernitur;

Quid, quod homines infima fortuna, nulla spe rerum gerendarum, opifices denique delectantur historia? Iam doloris medicamenta illa Epicurea tamquam de narthecio proment: Si gravis, brevis; In sapientem solum cadit, isque finis bonorum, ut ab ipsis Stoicis scriptum videmus, a Xenocrate atque ab Aristotele constitutus est. Ergo in gubernando nihil, in officio plurimum interest, quo in genere peccetur. Nulla profecto est, quin suam vim retineat a primo ad extremum. Facillimum id quidem est, inquam. Vestri haec verecundius, illi fortasse constantius.

Hoc est dicere: Non reprehenderem asotos, si non essent asoti. Possumusne hic scire qualis sit, nisi contulerimus inter nos, cum finem bonorum dixerimus, quid finis, quid etiam sit ipsum bonum?

Hic ego: Etsi facit hic quidem, inquam, Piso, ut vides, ea, quae praecipis, tamen mihi grata hortatio tua est. Aeque enim contingit omnibus fidibus, ut incontentae sint. Omnes enim iucundum motum, quo sensus hilaretur. Satis est tibi in te, satis in legibus, satis in mediocribus amicitii praesidii. Quia, si mala sunt, is, qui erit in iis, beatus non erit. Cumque ipsa virtus efficiat ita beatam vitam, ut beatior esse non possit, tamen quaedam deesse sapientibus tum, cum sint beatissimi; Hoc est non modo cor non habere, sed ne palatum quidem. Tamen aberramus a proposito, et, ne longius, prorsus, inquam, Piso, si ista mala sunt, placet. Curium putes loqui, interdum ita laudat, ut quid praeterea sit bonum neget se posse ne suspicari quidem. Quem si pool tenueris, non modo meum Ciceronem, sed etiam me ipsum abducas licebit. Non quam nostram quidem, inquit Pomponius iocans; Summus dolor plures dies manere non potest?

Pollicetur certe.

Verba tu fingas et ea dicas, quae non sentias? Nihil enim arbitror esse magna laude dignum, quod te praetermissurum credam aut mortis aut doloris metu. Hanc in motu voluptatem -sic enim has suaves et quasi dulces voluptates appellat-interdum ita extenuat, ut M. Duae sunt enim res quoque, ne tu verba solum putes.

Quod iam a me expectare noli.

Levatio igitur vitiorum magna fit in iis, qui habent ad virtutem progressionis aliquantum. An est aliquid, quod te sua sponte delectet? Tenesne igitur, inquam, Hieronymus Rhodius quid dicat esse summum bonum, quo putet omnia referri oportere? Ratio ista, quam defendis, praecepta, quae didicisti, quae probas, funditus evertunt amicitiam, quamvis eam Epicurus, ut facit, in caelum efferat laudibus. Theophrastum tamen adhibeamus ad pleraque, dum modo plus in virtute teneamus, quam ille tenuit, firmitatis et roboris.